

ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়

দেৱানী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ

দেৱানী আপীল নং ৮২৩-৮২৭/২০২২

(বিশেষ মঞ্জুৰী আবেদন (দেৱানী) নং ২০০১-২০০৫/২০২১ ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা)

মণিপুৰ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য আপীলকাৰী(সকল)

বনাম

সুৰজাকুমাৰ ওফ্ৰাম আৰু অন্যান্য উত্তৰবাদী(সকল)

লগতে

দেৱানী আপীল নং ৮২৮-৮৩২/২০২২

(বিশেষ মঞ্জুৰী আবেদন (দেৱানী) নম্বৰ ২৩৮৬-২৩৯০/২০২১ পৰা উদ্ভৱ হোৱা)

ৰায়

এল নাগেশ্বৰ ৰাও, ন্যায়াধীশ

মঞ্জুৰী দিয়া হ'ল।

১. মণিপুৰ সংসদীয় সচিব (নিযুক্তি, দৰমহা আৰু ভাতা আৰু বিবিধ বিধান) আইন, ২০১২ (২০১২ চনৰ মণিপুৰ আইন নং ১০) (ইয়াৰ পিছত “২০১২ আইন” বুলি কোৱা হ'ব) মণিপুৰৰ বিধানসভাই মণিপুৰত সংসদীয় সচিবৰ নিযুক্তি, দৰমহা আৰু ভাতাৰ ব্যৱস্থাৰ বাবে প্ৰণয়ন কৰিছিল। উক্ত

আইনৰ ধাৰা ৩ আৰু ৪ত মুখ্যমন্ত্ৰীক মণিপুৰ বিধানসভাৰ সদস্যক সংসদীয় সচিব হিচাপে নিযুক্তি দিবলৈ ক্ষমতা প্ৰদান কৰিছে, যি পদবীক ৰাজ্য মন্ত্ৰীৰ মৰ্যাদা দিয়া হৈছে। ২০১২ চনৰ আইনৰ ৭ নং ধাৰাত বিধান আছে যে মণিপুৰ সংসদীয় সচিব (দৰমহা আৰু ভাট্টা) আইন, ১৯৭২ৰ অধীনত সংসদীয় সচিব ৰাজ্যিক মন্ত্ৰীৰ বাবে গ্ৰহণযোগ্য দৰমহা আৰু ভাট্টা লাভৰ অধিকাৰী হ'ব। ২০২১ চনৰ বিশেষ মঞ্জুৰী আবেদন (দেৱানী) নং ২৩৮৬-২৩৯০ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা দেৱানী আপীলত আপীলকাৰীসলক ২০১৭ চনত সংসদীয় সচিব হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল।

২) অসম সংসদীয় সচিব (নিযুক্তি, দৰমহা, ভাট্টা আৰু বিবিধ বিধান) আইন, ২০০৪ত (ইয়াৰ পিছত “অসম আইন, ২০০৪” বুলি কোৱা হ'ব), ২০১২ চনৰ আইনখনৰ দৰেই বিধান আছিল আৰু সেই আইনখন গোহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ত প্ৰত্যাহ্বানৰ বিষয় আছিল। গোহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ত দাখিল কৰা লেখ আবেদনখন এই আদালতলৈ হস্তান্তৰ কৰা হয়। ২৬/০৭/২০১৭ তাৰিখে এই আদালতে **বিমোনাংশ ৰায় বনাম অসম ৰাজ্য আৰু আন এজন** গোচৰত ঘোষণা কৰিছিল যে অসম আইন, ২০০৪ প্ৰণয়ন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত অসম বিধানসভাৰ যোগ্যতাৰ অভাৱ আছিল। মণিপুৰ বিধানসভাই মণিপুৰ সংসদীয় সচিব (নিযুক্তি, দৰমহা আৰু ভাট্টা আৰু বিবিধ বিধান) বাতিল আইন, ২০১৮ (ইয়াৰ পিছত “বাতিল আইন, ২০১৮” বুলি কোৱা হ'ব) প্ৰণয়ন কৰে যিটো ০৪/০৪/২০১৮ তাৰিখে অধিসূচনা কৰা হয়। বাতিল আইন, ২০১৮ৰ প্ৰস্তাৱনাত উল্লেখ কৰা হৈছিল যে এই আদালতে **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰুক্ত) গোচৰত দিয়া ৰায়ৰ আলমত ২০১২ চনৰ আইনখন বাতিল

কৰা হৈছে। বাতিল আইন, ২০১৮ত তলত দিয়া ধৰণৰ বিশেষ ব্যৱস্থা আছিল।

“২. (১) XXX XXX XXX

(২) মণিপুৰ সংসদীয় সচিব (নিযুক্তি, দৰমহা আৰু ভাতা আৰু বিবিধ বিধান) আইন, ২০১২ বাতিল হোৱাৰ পিছতো বাতিলকৰণে

(ক) সংসদীয় সচিবসকলে তেওঁলোকৰ কৰ্তব্য পালনৰ আনুষ্ঠানিকভাৱে কৰা যিকোনো কামকে ধৰি বাতিল কৰা আইনখনৰ পূৰ্বৰ কাৰ্যকলাপ বা আইন অনুসৰি যথাযথভাৱে কৰা কোনো কামত কোনো প্ৰভাৱ নপৰে; বা

(খ) বাতিল কৰা আইনখনৰ অধীনত লাভ কৰা যিকোনো অধিকাৰ, বিশেষাধিকাৰ বা বাধ্যবাধকতাত কোনো প্ৰভাৱ নপৰে।”

৩) ইফালে ২০২১ চনৰ বিশেষ মঞ্জুৰী আবেদন (দেৱানী) নং ২৩৮৬-২৩৯০ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা দেৱানী আপীলত আপীলকাৰীসকলে সংসদীয় সচিব পদৰ পৰা পদত্যাগ কৰে। উল্লেখযোগ্য যে ২০১২ চনৰ আইনখনৰ বৈধতাক প্ৰত্যাহান জনাই মণিপুৰৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত ২০১৭ চনৰ জনস্বার্থৰ মামলা নং ৭, ৯ আৰু ১০ দাখিল কৰা হৈছিল। ২০১৮ চনৰ লেখ আবেদন নং ৩১৭ (দেৱানী) আৰু ২০১৮ চনৰ জনস্বার্থৰ মামলা নং ১৬ৰ জৰিয়তে মণিপুৰৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত বাতিল আইন, ২০১৮ৰ বৈধতাক প্ৰত্যাহান জনোৱা হয় আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে ১৭/০৯/২০২০ তাৰিখৰ ৰায়দানৰ দ্বাৰা জনস্বার্থৰ মামলাসমূহ

আৰু ২০১৮ চনৰ লেখ আবেদন নং ৩১৭ (দেৱানী) একেলগে নিষ্পত্তি কৰে। ২০১২ চনৰ আইন আৰু বাতিল আইন, ২০১৮ক উচ্চ ন্যায়ালয়ে অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰে। উক্ত ৰায়দানত ক্ষুৰু হৈ মণিপুৰ ৰাজ্য আৰু সংসদীয় সচিব হিচাপে নিযুক্তি পোৱা মণিপুৰ বিধানসভাৰ সদস্যসকলে ওপৰৰ আপীলসমূহ দাখিল কৰিছে।

৪) লেখ আবেদনকাৰীসকলে মণিপুৰৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত দাবী কৰে যে মণিপুৰ বিধানসভাৰ ২০১২ চনৰ আইনখন জাৰি কৰাৰ যোগ্যতাৰ অভাৱ আছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত আৰু দৰ্শোৱা হয় যে ২০১২ চনৰ আইনৰ ভিত্তিত কৰা অবৈধ নিযুক্তিৰ ন্যায্যতা প্ৰদানৰ বাবে ২০১৮ চনৰ বাতিল আইনত থকা বিশেষ বিধান এক কুটিল পদ্ধতি। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ মতে কোনো আইন বাতিল কৰাৰ ক্ষমতা বিধানসভাৰ এনে আইন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতাৰ সৈতে সহায়স্থান কৰে। যদি ৰাজ্যিক বিধানসভাত ২০১২ চনৰ আইনখন প্ৰণয়ন কৰিবলৈ বিধানসভাৰ দক্ষতাৰ অভাৱ আছিল, তেন্তে ৰাজ্যিক বিধানসভাৰ হাতত সেই আইন বাতিল আইন, ২০১৮ৰ জৰিয়তে বাতিল কৰাৰ ক্ষমতা নাছিল। ইতিমধ্যে কৰা কাৰ্যকলাপ আৰু ২০১২ আইনৰ অধীনত অধিকাৰ, বিশেষাধিকাৰ আৰু বাধ্যবাধকতাসমূহক ন্যায্যতা প্ৰদান কৰিবলৈ ৰাজ্যিক বিধানসভাই বাতিল আইন, ২০১৮ত বিশেষ বিধানৰ ব্যৱস্থা ৰাখিব নোৱাৰিলেহেঁতেন।

৫) ২০২১ চনৰ বিশেষ মঞ্জুৰী আবেদন (দেৱানী) নং ২৩৮৬-২৩৯০ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা দেৱানী আপীলত আপীলকাৰীৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিজ্ঞ জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা ড॰ ৰাজীৱ ধাৱানৰ যুক্তি, ২০২১ চনৰ বিশেষ মঞ্জুৰী আবেদন (দেৱানী) নং ২০০১-২০০৫ আৰু উদ্ভৱ হোৱা দেৱানী আপীলত

মণিপুর ৰাজ্যৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিজ্ঞ অতিৰিক্ত মহাধিবক্তাৰ যুক্তি আৰু ২০২১ চনৰ বিশেষ মঞ্জুৰী আবেদন (দেৱানী) নং ২০০১-২০০৫ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা দেৱানী আপীলত উত্তৰবাৰ্তীৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিজ্ঞ জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা শ্ৰী নৰেন্দ্ৰ হুদাৰ যুক্তি আমি শুনিছো।

৬) ড° ধাৱনে দৰ্শায় যে আপীলকাৰীসকলে ০৪/০৮/২০১৭ তাৰিখে সংসদীয় সচিব পদৰ পৰা পদত্যাগ কৰিছিল, আনহাতে বিধানসভাৰ সদস্য হৈয়েই আছে, যাৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়ত দাখিল কৰা ২০১৭ চনৰ জনস্বার্থৰ মামলা নং ৭, ৯ আৰু ১০ অসাৰ হৈ পৰিছিল। অসম আইন, ২০০৪ক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰিলেও ২০১২ চনৰ আইনখনক বাতিল কৰা নহয়। তেওঁ যুক্তি দৰ্শায় যে **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰুক্ত) গোছৰত ভুল সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছিল আৰু প্ৰাসংগিক আইনৰ বিধান বিবেচনা কৰা হোৱা নাই বুলি ধৰি লোৱা উচিত, কাৰণ অসম আইন, ২০০৪ অসম বিধানসভাই প্ৰণয়ন কৰাৰ যোগ্যতাৰ অভাৱ বুলি ঘোষণা কৰাৰ সময়ত সংবিধানৰ সপ্তম অনুসূচীৰ দ্বিতীয় তালিকাৰ প্ৰাসংগিক প্ৰৱিষ্টি বিবেচনা কৰা হোৱা নাই। যিকোনো পৰিস্থিতিত, ড° ধাৱনৰ মতে ২০১৮ চনৰ বাতিল আইন বাতিল কৰাৰ ফলত ২০১২ চনৰ আইনখনৰ অধীনত নিযুক্তি দিয়া সংসদীয় সচিবসকলে লোৱা সিদ্ধান্ত বাতিল হ'ব নালাগে। এই আদালতৰ ৰায়দানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি ড° ধাৱনে দৰ্শায় যে ইয়াৰ স্পষ্ট বিশেষ বিধান, বাস্তৱিক মতবাদ আৰু সাধাৰণ বিধান আইন, ১৮৯৭ (ইয়াৰ পিছত সাধাৰণ বিধান আইন বুলি কোৱা হৈছে)ৰ ৬ নং ধাৰাত অন্তৰ্নিহিত নীতিসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বাতিল আইন, ২০১৮ক বিঘ্নিত কৰা উচিত নহয়।

৭) আনহাতে, বিজ্ঞ জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা শ্ৰী হুডাই আপীলকাৰীসকলৰ হৈ দৰ্শোৱা যুক্তিসমূহ প্ৰতিহত কৰি দাবী কৰে যে এই আদালতে **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত লোৱা সিদ্ধান্তত কোনো ভুল কৰা হোৱা নাই। মণিপুৰ ৰাজ্যই **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰৰ ৰায়দান গ্ৰহণ আৰু অনুসৰণ কৰি ২০১২ চনৰ আইনখন বাতিল কৰে। **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰৰ ৰায়দানৰ পিছত সংসদীয় সচিব পদত নিযুক্তি বন্ধ কৰা হয়। উক্ত ৰায়দানৰ নীতিসমূহ ২০১২ চনৰ আইনত প্ৰয়োগ কৰিলে বিশেষকৈ ৰাজ্য চৰকাৰে ৰায়দান গ্ৰহণ কৰাৰ পিছত এই বিশেষ ব্যৱস্থাটো বাতিল আইন, ২০১৮ত সন্নিৱিষ্ট কৰিব নোৱাৰিলেহেঁতেন। এই বিশেষ ব্যৱস্থাটো কেৱল ২০১২ চনৰ আইনখনৰ ভিত্তিত কৰা অবৈধ নিযুক্তিৰ ন্যায্যতা প্ৰদানৰ বাবে।

৮) দুয়োপক্ষই দৰ্শোৱা যুক্তিসমূহ বিবেচনা কৰাৰ আগতে এই গোচৰত বিবেচনাৰ বাবে উত্থাপিত হ'বলগীয়া ভাৰতীয় সংবিধানৰ প্ৰাসংগিক বিধানসমূহ লক্ষ্য কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ভাৰতীয় সংবিধানৰ ১৬৪(১) অনুচ্ছেদত উল্লেখ আছে যে মুখ্যমন্ত্ৰীক ৰাজ্যপালৰ দ্বাৰা নিযুক্তি দিয়া হ'ব আৰু আন মন্ত্ৰীসকলক মুখ্যমন্ত্ৰীৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি ৰাজ্যপালৰ দ্বাৰা নিযুক্তি দিয়া হ'ব, আৰু মন্ত্ৰীসকলে ৰাজ্যপালৰ সন্তোষকালত মন্ত্ৰীত্বপদত বাহাল থাকিব। সংবিধান (একনব্বৈতম সংশোধনী) আইন, ২০০৩ৰ দ্বাৰা ১৬৪(১-ক) অনুচ্ছেদ সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছিল। উক্ত অনুচ্ছেদত এখন ৰাজ্যৰ মন্ত্ৰী পৰিষদত মুখ্যমন্ত্ৰীকে ধৰি মন্ত্ৰীৰ সংখ্যা ৰাজ্যৰ বিধানসভাৰ মুঠ সদস্যৰ ১৫ শতাংশলৈ সীমিত কৰা হৈছিল। সংবিধানৰ ১৯৪(৩) অনুচ্ছেদত ৰাজ্যিক বিধানসভাক বিধানসভাৰ ক্ষমতা, বিশেষাধিকাৰ আৰু ৰেহাই আৰু এনে

বিধানসভাৰ সদস্য আৰু সমিতিৰ ক্ষমতা, বিশেষাধিকাৰ আৰু বেহাইৰ ক্ষেত্ৰত আইন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰা হৈছে। সংবিধানৰ ২৪৬ নং অনুচ্ছেদে সপ্তম অনুসূচীৰ দ্বিতীয় তালিকাত উল্লেখ কৰা যিকোনো বিষয়ৰ সন্দৰ্ভত এনে ৰাজ্য বা ইয়াৰ যিকোনো অংশৰ বাবে আইন প্ৰণয়ন কৰাৰ একচেটিয়া ক্ষমতা ৰাজ্যৰ বিধানসভাক প্ৰদান কৰে। সপ্তম অনুসূচীৰ দ্বিতীয় তালিকাত প্ৰাসংগিক প্ৰৱিষ্টিসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ:

“৩৯. বিধানসভা আৰু ইয়াৰ সদস্য আৰু সমিতিসমূহৰ ক্ষমতা, বিশেষাধিকাৰ আৰু বেহাই, আৰু যদি বিধান পৰিষদ থাকে, তেন্তে সেই পৰিষদৰ আৰু ইয়াৰ সদস্য আৰু সমিতিসমূহৰ ক্ষমতা; ৰাজ্যৰ বিধানসভাৰ সমিতিৰ আগত সাক্ষ্য দিয়া বা নথি-পত্ৰ দাখিল কৰাৰ বাবে ব্যক্তিৰ উপস্থিতি বলবৎ কৰা।

৪০. ৰাজ্যৰ মন্ত্ৰীৰ দৰমহা আৰু ভাতা।”

৯) বাস্তৱিক ক্ষেত্ৰত কোনো বিবাদ হোৱা যেন নালাগে। অসম বিধানসভাই ২০০৪ চনত সংশ্লিষ্ট বিধি প্ৰণয়ন কৰিছিল, য’ত অসম বিধানসভাৰ সদস্যসকলক সংসদীয় সচিব হিচাপে নিযুক্তি দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। অসম আইন, ২০০৪ আৰু ২০১২ আইন নিঃসন্দেহে একেটা বিষয়তে। এই আদালতে **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত অসম আইন, ২০০৪ক অসাংবিধানিক বুলি বাতিল কৰিছিল। **বিমোনাংশ ৰায়** গোচৰৰ ৰায়দানৰ সময়সীমাৰ আশে-পাশে মণিপুৰৰ মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে সংসদীয় সচিবৰ নিযুক্তি বন্ধ কৰি দিছিল। ইয়াৰ পিছত বাতিল আইন, ২০১৮ প্ৰণয়ন কৰি ০৪/০৪/২০১৮ৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ অধিসূচনা কৰা হয়। ২০১২ চনৰ

আইন আৰু বাতিল আইন, ২০১৮ক প্ৰত্যাহান জনাইছিল মণিপুৰৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত।

১০) ড° ৰাজীৱ ধাৰনৰ প্ৰথম যুক্তিটো হৈছে যে **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত ভুল সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছিল আৰু ইয়াৰ ওপৰত পুনৰ বিবেচনাৰ প্ৰয়োজন। **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত এই আদালতৰ সন্মুখত বিবেচনাৰ বাবে তলত উল্লেখ কৰা বিষয়সমূহ উত্থাপন হৈছিল:

১ম) অসমৰ বিধানসভা আইনখন প্ৰণয়ন কৰাৰ যোগ্য নে নহয়?

২য়) সংসদীয় সচিবৰ পদ সৃষ্টি কৰিলে মন্ত্ৰী পৰিষদৰ মুঠ সংখ্যাৰ ওপৰত সাংবিধানিকভাৱে নিৰ্ধাৰিত ১৫% উচ্চ সীমা উলংঘা হ'বনে?

৩য়) সংবিধানৰ বিভিন্ন বিধানৰ অধীনত ব্যৱস্থা কৰা “দায়বদ্ধ চৰকাৰ”ৰ ধাৰণাটো কোনো ধৰণে বিবাদিত প্ৰণয়নে উলংঘা কৰিছে নেকি আৰু সেয়েহে সংবিধানৰ মৌলিক গাঁথনি উলংঘা কৰা বুলি অসাংবিধানিক নেকি?

৪র্থ) অন্যথা সংবিধানৰ বিধানৰ সৈতে অসঙ্গতিপূৰ্ণ নহয় বুলি কোৱা প্ৰণয়নক বাতিল কৰিবলৈ মৌলিক গাঁথনিৰ তত্বটো আচলতে প্ৰয়োগ কৰিব পৰা যাব নেকি?”

১১) এই আদালতে **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত লক্ষ্য কৰিছিল যে সংবিধানৰ ১৯৪(৩) অনুচ্ছেদত বিধানসভা আৰু ইয়াৰ সদস্যসকলৰ ক্ষমতা, বিশেষাধিকাৰ আৰু ৰেহাইৰ বিষয়ে বিধান দিয়া হৈছে কিন্তু ৰাজ্যিক

বিধানসভাক সংসদীয় সচিবৰ দৰে পদ সৃষ্টি কৰিবলৈ কৰ্তৃস্থ প্ৰদান কৰা হোৱা নাই। মন কৰিবলগীয়া যে কিছুমান ক্ষেত্ৰত সংবিধানৰ কিছুমান অনুচ্ছেদে সপ্তম অনুসূচীৰ সংশ্লিষ্ট প্ৰৱিষ্টি অবিহনে তাত উল্লেখ কৰা বিষয়সমূহৰ ওপৰত আইন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰিছে যেনে ৩ নং অনুচ্ছেদৰ ক্ষেত্ৰত যাৰ অধীনত সংসদে ৰাজ্য সৃষ্টি কৰিবলৈ বা বিলুপ্তি ঘটাবলৈ সক্ষম কিন্তু সপ্তম অনুসূচীৰ তালিকা ১ত তেনে কোনো প্ৰৱিষ্টি নাই। আন কিছুমান ক্ষেত্ৰত সপ্তম অনুসূচীৰ তালিকাসমূহত সংশ্লিষ্ট প্ৰৱিষ্টিসমূহ সংবিধানৰ কিছুমান অনুচ্ছেদৰ বিধানত স্পষ্টভাৱে প্ৰদান কৰা আইন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতাৰ প্ৰসংগত পোৱা যায়, যেনে দ্বিতীয় তালিকাৰ প্ৰৱিষ্টি নং ৩৮, ৩৯ আৰু ৪০ত দেখা যায়। পিছৰ শ্ৰেণীটোৰ সন্দৰ্ভত, এই ন্যায়ালয়ে মত পোষণ কৰিছিল যে য'ত আইন প্ৰণয়ন কৰাৰ ক্ষমতা সংবিধানৰ এক সমৰ্পিত অনুচ্ছেদৰ পৰা আহৰণ কৰা হয়, অনুচ্ছেদত সন্নিবিষ্ট এক ঘনিষ্ঠ সম্পৰ্কিত বা একে বিষয়ৰ সন্দৰ্ভত আইনী কৰ্তৃস্থ অনুচ্ছেদ ২৪৬ৰ সৈতে তালিকাৰ সংশ্লিষ্ট প্ৰৱিষ্টিৰ পৰা বিচাৰিব নোৱাৰি। প্ৰমাণ কৰিবলৈ আৰু বিশদভাৱে কোৱা হৈছিল যে দ্বিতীয় তালিকাৰ প্ৰৱিষ্টি ৩৮, ৩৯ আৰু ৪০ সপ্তম অনুসূচীত নাথাকিলেও, অনুচ্ছেদ ১৬৪(৫), ১৮৬, ১৯৪, ১৯৫ ইত্যাদিত থকা কৰ্তৃস্থৰ বলত ৰাজ্যিক বিধানসভাই সেই তিনিটা প্ৰৱিষ্টিত উল্লেখ কৰা বিষয়সমূহৰ ওপৰত আইন প্ৰণয়ন কৰিবলৈ যোগ্য হ'ব। গতিকে এই প্ৰৱিষ্টিসমূহৰ ওপৰত বিধানসভাৰ ক্ষমতাৰ যিকোনো ব্যাখ্যা যিটো সংশ্লিষ্ট অনুচ্ছেদত বিধান দিয়া হোৱা নাই, সেইটো সংবিধানৰ আঁচনিৰ প্ৰতি প্ৰতিকূল বুলি গণ্য কৰা হৈছিল, কিয়নো স্পষ্টভাৱে বিধানসভাৰ কৰ্তৃস্থ প্ৰদান কৰা অনুচ্ছেদটোৱেই হৈছে আইন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতাৰ উৎস। অনুচ্ছেদ ১৯৪(৩)

আৰু প্ৰৱিষ্টি ৩৯ৰ প্ৰাসংগিক অংশৰ যথেষ্ট মিল থকাটো লক্ষ্য কৰি এই আদালতে দৃঢ় মতামত দিছিল যে আইন প্ৰণয়নৰ দ্বাৰা নতুন পদ সৃষ্টি কৰাটো অনুচ্ছেদ ১৯৪(৩)ৰ পৰিসৰৰ বাহিৰত। অনুচ্ছেদ ১৯৪(৩) আৰু প্ৰৱিষ্টি ৩৯ত প্ৰদান কৰা ক্ষমতা, বিশেষাধিকাৰ আৰু ৰেহাইসমূহ হৈছে বিধায়কসকলৰ দ্বাৰা বিধায়কসকলক দিয়া, যিটো এই আদালতে **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত)গোচৰত সিদ্ধান্ত লৈছে। উক্ত তথ্যৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আদালতে চিনাক্ত কৰা আন বিষয়সমূহ পৰীক্ষা কৰাটো প্ৰয়োজনীয় বুলি বিবেচনা কৰা নাছিল।

১২) ড০ ধাৰনে দৰ্শায় যে মণিপুৰ বিধানসভাক ২০১২ চনৰ আইনখন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰা প্ৰাসংগিক প্ৰৱিষ্টি হৈছে দ্বিতীয় তালিকাৰ প্ৰৱিষ্টি নং ৪০, যিটো **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত বিবেচনা কৰা হোৱা নাছিল। **উজাগৰ প্ৰিন্টছ আৰু অন্যান্য (২য়) বনাম ইউনিয়ন অৱ ইণ্ডিয়া আৰু অন্যান্য** গোচৰত এই আদালতৰ ৰায়দানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি তেওঁ যুক্তি আগবঢ়ায় যে এই আদালতে অসম আইন, ২০০৪ বাতিল কৰাত ভুল কৰিছে, যিটো কেইবাটাও প্ৰৱিষ্টিৰ সংমিশ্ৰিত আইন প্ৰণয়ন প্ৰকৃতিৰ আছিল। যিহেতু এই আদালতে ভাৰতীয় সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ১৯৪(৩) আৰু দ্বিতীয় তালিকাৰ প্ৰৱিষ্টি নং ৩৯ৰ প্ৰসংগত বিধানসভাৰ যোগ্যতা পৰীক্ষা কৰিছিল, সেয়েহে ইয়াক প্ৰাসংগিক আইনী বিধান বিবেচনা নকৰাকৈয়ে ৰায়দান দিয়া বুলি ঘোষণা কৰিব লাগে। ইয়াৰ বিপৰীতে যুক্তি দি শ্ৰী হৃদাই দাবী কৰে যে দ্বিতীয় তালিকাৰ প্ৰৱিষ্টি নং ৪০ ৰাজ্যখনৰ মন্ত্ৰীসকলৰ দৰমহা আৰু ভাত্যা সম্পৰ্কীয় আৰু অসম আইন, ২০০৪ক সঠিক বুলি দাবী কৰিবলৈ ইয়াৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিব নোৱাৰিব। তেওঁ যুক্তি দিয়ে যে বিধানসভা আৰু ইয়াৰ

সদস্য আৰু ইয়াৰ সমিতিসমূহৰ ক্ষমতা, বিশেষাধিকাৰ আৰু ৰেহাই কথা উল্লেখ কৰা প্ৰিষ্টি নং ৩৯ ভাৰতৰ সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ১৯৪(৩)ৰ সৈতে খাপ খায়। শ্ৰী হুডাৰ মতে বিধানসভা, ইয়াৰ সদস্য আৰু সমিতিৰ ক্ষমতা, বিশেষাধিকাৰ আৰু ৰেহাইৰ ক্ষেত্ৰত অনুচ্ছেদ ১৯৪(৩) আৰু প্ৰিষ্টি নং ৩৯ৰ ভিত্তিত বিধানসভাক আইন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰা হৈছে, কিন্তু এই ক্ষমতা নতুন পদ সৃষ্টি কৰালৈকে বিস্তৃত নহয়।

১৩) উজাগৰ প্ৰিন্টছ (২য়) (উপৰোক্ত)ত এই আদালতে তলত দিয়া ধৰণে ৰায় দিছিল।

“৫৩. যদি কোনো বিশেষ বিধায়িনী প্ৰিষ্টিৰ অধীনত বুলি কোৱা আইনক বিধানসভাৰ দক্ষতাৰ অভাৱৰ কাৰণে বিৰোধিতা কৰা হয়, তেন্তে ৰাজ্যই বিধানসভাৰ ক্ষমতাৰ ভিতৰত থকা আন যিকোনো প্ৰিষ্টিৰ ভিত্তিত ইয়াক সমৰ্থন কৰিব বিচাৰিব পাৰে। ৰাজ্যই দেখুৱাব নালাগে যে বিধানসভাই আইন প্ৰণয়ন কৰাৰ সময়ত সচেতনভাৱে নিজৰ যোগ্যতাৰ উৎসৰ ওপৰত নিজৰ মস্তিষ্ক প্ৰয়োগ কৰিছিল। আইন প্ৰণয়নৰ যোগ্যতা সংবিধানৰ একাদশ খণ্ডৰ অনুচ্ছেদ নং ২৪৫, ২৪৬ আৰু তাৰ পিছৰ আন অনুচ্ছেদসমূহৰ পৰাই প্ৰবাহিত হয়। বিধানসভাৰ অযোগ্যতাৰ ভিত্তিত প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰা আইন এখনৰ বৈধতাক ৰক্ষা কৰাত ৰাষ্ট্ৰই সদায় দেখুৱাব পাৰে যে বিধায়িনী ক্ষমতাৰ ভিতৰত থকা আন যিকোনো প্ৰিষ্টিৰ অধীনত আইনখন সমৰ্থনযোগ্য আছিল। প্ৰকৃততে এটা আইন সমৰ্থনত কেইবাটাও প্ৰিষ্টিৰ পৰা অস্তিত্ব লাভ কৰিব পৰা গ'ল। এই আইনখন

কেইবাটাও প্ৰৱিষ্টিৰ ওপৰত আধাৰিত এক সংমিশ্ৰিত আইন হ'ব
পাৰে। এনে “মিশ্ৰণ” আইন কৰৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষভাৱে পৰিচিত।”

১৯৪(৩) অনুচ্ছেদে বিধানসভাক নিজৰ সদস্যসকলৰ ক্ষমতা, বিশেষাধিকাৰ
আৰু ৰেহাইৰ সৈতে জড়িত আইন প্ৰণয়ন কৰিবলৈ সক্ষম কৰে। **বিমোনাংশ
ৰায়** গোচৰত এই আদালতে স্পষ্টভাৱে ৰায় দিছিল যে দ্বিতীয় তালিকাৰ
প্ৰৱিষ্টি নং ৩৮, ৩৯ আৰু ৪০ৰ প্ৰসংগ নথকাকৈয়ো বিধানসভা আৰু ইয়াৰ
সদস্যসকলৰ ক্ষমতা, বিশেষাধিকাৰ আৰু ৰেহাইৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজ্যিক
বিধানসভাসমূহ আইন প্ৰণয়ন কৰিবলৈ যোগ্য। **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰোক্ত)
গোচৰত এই আদালতত অসম ৰাজ্যৰ স্থিতি আছিল যে প্ৰৱিষ্টি নং ৩৯ প্ৰতি
লক্ষ্য ৰাখি বিধানসভাৰ যোগ্যতা আছিল, যাৰ সম্ভৱপৰ বহল ব্যাখ্যা দিব
লাগিব। অসম ৰাজ্যই শপতনামাত দাবী কৰিছিল যে বিধায়িনী প্ৰৱিষ্টিক
সংকীৰ্ণ বা চমু অৰ্থত পঢ়িব নালাগে বৰঞ্চ ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ অৰ্থ আৰু বহল
প্ৰসাৰণ দিব লাগিব। ইয়াৰ উপৰিও কোৱা হৈছিল যে সংসদীয় সচিব পদ
সৃষ্টিৰ ব্যৱস্থা কৰা আইন প্ৰণয়ন ৰাজ্য বিধানসভাৰ যোগ্যতাৰ ভিতৰত
আছিল কাৰণ এজন সংসদীয় সচিব বিধানসভাৰ সদস্য। এই আদালতে
উজাগৰ প্ৰিন্টছ (২য়) (উপৰোক্ত) গোচৰত ৰায় দিছিল যে ৰাজ্য চৰকাৰে
আইনখনৰ ৰক্ষাৰ বাবে সদায় এটাতকৈ অধিক প্ৰৱিষ্টিৰ আশ্ৰয় ল'ব পাৰে,
যেতিয়া ইয়াক আইনগত দক্ষতাৰ ভিত্তিত প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা হয়। কিন্তু মন
কৰিবলগীয়া যে অসম ৰাজ্যই **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত এই
আদালতত নিজৰ বিধায়িনী যোগ্যতা প্ৰমাণ কৰিবলৈ ৩৯ নং প্ৰৱিষ্টিৰ বাহিৰে
আন কোনো প্ৰৱিষ্টিৰ সমৰ্থন ল'ব বিচৰা নাছিল।

১৪) এই আপীলত আপীলকাৰীসকলে দাবী কৰিছে যে এই আদালতে অসম আইন, ২০০৪ প্ৰণয়নৰ বাবে অসম বিধানসভাৰ যোগ্যতাৰ মূল্যায়ন কৰাৰ সময়ত দ্বিতীয় তালিকাৰ ৪০ নং প্ৰৱিষ্টিৰ প্ৰাসংগিকতাক বিবেচনা কৰা নাছিল। আমাৰ বিবেচিত মতামত যে অসম আইন, ২০০৪ প্ৰণয়নৰ ক্ষেত্ৰত বিধানসভাৰ যোগ্যতাক ন্যায্যতা প্ৰদান কৰাৰ উদ্দেশ্যে ৰাজ্যৰ মন্ত্ৰীসকলৰ দৰমহা আৰু ভাট্টা সম্পৰ্কীয় ৪০ নং প্ৰৱিষ্টিৰ আশ্ৰয় ল'ব নোৱাৰি। প্ৰাসংগিক প্ৰৱিষ্টি হৈছে ৩৯ নং প্ৰৱিষ্টি যি ভাৰতৰ সংবিধানৰ ১৯৪(৩) অনুচ্ছেদৰ সৈতে মিল খায়। আনহাতে, ৪০ নং প্ৰৱিষ্টি সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ১৬৪ৰ সৈতে সামঞ্জস্যপূৰ্ণ আৰু আমি **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰোক্ত) সিদ্ধান্তৰ সৈতে সম্পূৰ্ণ সন্মত, য'ত এই ন্যায়ালয়ে সপ্তম অনুসূচীৰ তালিকাত প্ৰৱিষ্টিবোৰ ব্যাখ্যা কৰাৰ বিপদবোৰৰ পৰা সাৱধান হোৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তা স্বীকাৰ কৰিছে আৰু পুনৰাবৃত্তি কৰিছে যিবোৰ প্ৰৱিষ্টিৰ বিষয়ৰ সৈতে কোনো যুক্তিসংগত সম্পৰ্ক নাই। গতিকে **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত এই আদালতৰ ৰায়দানৰ ওপৰত পুনৰ বিবেচনাৰ প্ৰয়োজন বুলি ড° ধৱনে দৰ্শোৱা যুক্তিত আমি কোনো বল দেখা নাপাওঁ।

১৫) **বিমোনাংশ ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত এই আদালতৰ ৰায়দানৰ পিছত সংসদীয় সচিবসকলে পদত্যাগ কৰে আৰু ০৪/০৪/২০১৮ তাৰিখে বাতিল আইন, ২০১৮ অধিসূচনা কৰা হয়। আপীলকাৰীসকলৰ যুক্তি হৈছে যে ২০১২ চনৰ আইনখন বাতিল হোৱাৰ পিছত জনস্বার্থৰ মামলা নং ৭, ৯ আৰু ১০ অসাৰ হৈ পৰিছিল আৰু সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে ২০১২ চনৰ আইনখনক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰাত ভুল কৰিছিল।

কে বনাম গুডউইনৰ গোচৰত মুখ্য ন্যায়াধীশে টিঙালে কয় যে:

“মই এটা বিধি বাতিলৰ প্ৰভাৱক সংসদৰ অভিলেখৰ পৰা ইয়াক কেতিয়াও গৃহীত নোহোৱাৰ দৰে সম্পূৰ্ণৰূপে মচি পেলোৱা বুলি লওঁ; আৰু ইয়াক এনে এখন আইন হিচাপে গণ্য কৰিব লাগিব যেন ইয়াৰ কোনো অস্তিত্ব নাছিল, কেৱল ই অস্তিত্বত থকা সময়ত যিবোৰ কাৰ্য্য আৰম্ভ কৰা হৈছিল, গোচৰ চলোৱা হৈছিল আৰু সমাপ্ত কৰা হৈছিল, সেইবোৰৰ উদ্দেশ্যৰ বাহিৰে।”

উত্তৰ প্ৰদেশ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য বনাম হীৰেন্দ্ৰ পাল সিং আৰু অন্যান্য

গোচৰত এই আদালতৰ মতামত তলত দিয়া ধৰণৰ আছিল।

“২২. ই এক নিৰ্ধাৰিত আইনী প্ৰস্তাৱ যে যেতিয়াই কোনো আইন বাতিল কৰা হয়, তেতিয়াই ইয়াক এনেদৰে বিবেচনা কৰিব লাগিব যেন ইয়াৰ কেতিয়াও অস্তিত্ব নাছিল। বাতিলৰ উদ্দেশ্য হৈছে ১৮৯৭ চনৰ সাধাৰণ বিধান আইনখনৰ ৬ নং ধাৰাত উল্লেখ কৰা কিছুমান উদ্দেশ্যৰ বাহিৰে এই আইনখন বিধিগত কিতাপৰ পৰা মচি পেলোৱা। বাতিল কৰাটো কেৱল আকাৰৰ কথা নহয় বৰঞ্চ বস্তুগত কথা। গতিকে বাতিলৰ সময়ত পূৰ্বৰ বিধানসমূহ মচি পেলোৱা/বাতিল কৰা/সম্পূৰ্ণৰূপে মচি পেলোৱা হৈ থাকে...”

১৬) পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা ৰায়দানসমূহে সন্দেহৰ কোনো স্থান এৰি দিয়া নাই যে বাতিল আইন, ২০১৮ প্ৰণয়নৰ পিছত ২০১২ চনৰ আইনখন জীয়াই নাথাকিল আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে ইয়াৰ সাংবিধানিক বৈধতা বিবেচনা কৰা উচিত নাছিল। সেইখিনিলৈকে উচ্চ ন্যায়ালয়ে অস্তিত্বহীন আইন এখনক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰি ভুল কৰিছিল। এইটো প্ৰশ্নৰ বাহিৰত যে

বিমোনাংশু ৰায় (উপৰোক্ত) গোচৰত এই আদালতে ২০১২ চনৰ আইনখনৰ সৈতে একে অসম আইন, ২০০৪ৰ সৈতে বিবেচনা কৰি থকাৰ সময়তে অসম আইন, ২০০৪ আইন প্ৰণয়নৰ যোগ্যতাৰ অভাৱৰ বাবে অহেতুক বুলি ৰায় দিছিল। কিন্তু ২০১২ চনৰ আইনখনৰ সৈতে এই আদালতে বিবেচনা কৰা নাছিল আৰু বাতিল নোহোৱালৈকে এই আইন বৈধ হৈয়েই আছিল। সঁচাকৈয়ে উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিবাদিত ৰায়দান দিয়াৰ আগতে ২০১২ চনৰ আইনখনক কোনো আদালতে অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰা নাছিল আৰু সেয়েহে ২০১২ চনৰ আইনখন বাতিল কৰাটো মণিপুৰ বিধানসভাৰ ক্ষমতাৰ ভিতৰত আছিল। মণিপুৰ বিধানসভাৰ ২০১২ আইন প্ৰণয়নৰ যোগ্যতা নাছিল বুলি উচ্চ ন্যায়ালয়ে ভুল কৰিছে যাৰ ফলত, বাতিল আইন, ২০১৮ প্ৰণয়ন কৰিব নোৱাৰিলেহেঁতেন। বিধানসভাই প্ৰণয়ন কৰা আইনক যোগ্য আদালতে অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা নকৰালৈকে বা বাতিল নোহোৱালৈকে ই ভাল আইন হৈ থাকে। **বিমোনাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত এই আদালতে দিয়া ৰায়ৰ আলোকত ২০১২ চনৰ আইনখন বাতিল কৰাত মণিপুৰ বিধানসভাই কোনো ভুল কৰা নাই।

১৭) আমাৰ বিবেচনাৰ বাবে পৰৱৰ্তী গুৰুত্বপূৰ্ণ কথাটো হ'ল ২০১৮ চনৰ বাতিল আইনখনৰ বিশেষ ব্যৱস্থাটোৰ বৈধতা। আপীলকাৰীসকলে দৰ্শাইছে যে বাতিল আইন, ২০১৮ৰ বাহাল থকাৰ সময়ত কৰা যিকোনো কাৰ্য্য বা লোৱা সিদ্ধান্ত কোনো ধৰণৰ বিভ্ৰান্তিৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ সংৰক্ষণ কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ড০ ধাৱনে দৰ্শাইছে যে ২০১২ চনৰ আইনখনৰ অধীনত নিযুক্তি দিয়া ব্যক্তিসকলে লোৱা সিদ্ধান্তসমূহ (ক) বাস্তৱিক মতবাদৰ ভিত্তিত; (খ) বাতিল আইন, ২০১৮ৰ স্পষ্ট বিশেষ ব্যৱস্থা ভিত্তিত; আৰু (গ) সাধাৰণ

বিধান আইনখনৰ ৬ নং ধাৰাৰ ভিত্তিত ৰক্ষা কৰিব পাৰি। তেওঁ তেওঁৰ যুক্তিৰ সমৰ্থনত এই আদালতৰ **গোকাৰজু ৰঙাৰাজু বনাম অন্ধ্ৰপ্ৰদেশ ৰাজ্য, পঞ্জাব ৰাজ্য বনাম হৰ্নেক সিং** আৰু **ভাৰতৰ নিৰ্বাচন আয়োগ আৰু আন এজন বনাম ড° সুব্ৰমণিয়াম স্বামী আৰু আন এজন** গোচৰৰ ৰায়দানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছে।

১৮) য'ত কোনো আইন অসাংবিধানিক বুলি বিবেচিত হয়, তেনে ক্ষেত্ৰত কেতিয়াও ইয়াৰ অস্তিত্ব নাছিল যেন লাগে। ইয়াৰ অধীনত অধিকাৰ গঢ়ি তুলিব নোৱাৰি; যিবোৰ চুক্তি বিবেচনাৰ বাবে ইয়াৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সেইবোৰ অবৈধ; ইয়াৰ অধীনত কাম কৰা কোনো লোকৰ বাবে ই এক সুৰক্ষা হিচাপে থিয় দিয়ে আৰু সিদ্ধান্ত লোৱাৰ আগতে ইয়াৰ আঞ্জা পালন কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰাৰ বাবে কাকো শাস্তি দিব নোৱাৰি। **নটন বনাম শ্বেলবি কাউন্টি** গোচৰত ন্যায়াধীশ ফিল্ডে লক্ষ্য কৰিছিল যে “এটা অসাংবিধানিক কাৰ্য্য আইন নহয়, ই কোনো অধিকাৰ প্ৰদান নকৰে, ই কোনো কৰ্তব্য আৰোপ নকৰে, ই কোনো সুৰক্ষা প্ৰদান নকৰে, ই কোনো পদ সৃষ্টি নকৰে; আইনী চিন্তাধাৰাত ই কেতিয়াও গৃহীত নোহোৱাৰ দৰে অকাৰ্যকৰী।”

১৯) বিধানসভাৰ ক্ষমতাৰ অভাৱৰ বাবেই হওক বা ভাৰতৰ সংবিধানৰ তৃতীয় খণ্ডৰ অধীনত নিশ্চিত কৰা মৌলিক অধিকাৰ উলংঘা কৰাৰ বাবে হওক, কোনো অসাংবিধানিক আইন আৰম্ভণিতে বাতিল। **বেহৰাম খুৰ্ছিদ পেটিকাকা বনাম ৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্য** গোচৰত এই আদালতৰ এখন সংবিধানিক বিচাৰপীঠে ৰায় দিছিল যে ৰাজ্যৰ আইন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতা লিখিত মৌলিক আইন অনুসৰি সীমিত আৰু যিকোনো আইন প্ৰণয়ন আৰু মৌলিক আইনৰ

বিৰোধিতা কৰা বিধানসভাৰ কৰ্তৃত্বৰ বাহিৰত আৰু সেয়েহে ই এক অবৈধতা। বিধানসভাৰ ক্ষমতাৰ অভাৱত অনা আৰু অসাংবিধানিকতাৰ ঘোষণাৰ লগতে মৌলিক অধিকাৰৰ সংক্ষিপ্তকৰণৰ কাৰণে অনা অসাংবিধানিকতাৰ ঘোষণাও ক্ষমতাৰ মূল দিশে গতি কৰে, যাৰ ফলত আইনখন আৰম্ভণিতে বাতিল হৈ পৰে। এই আদালতে **দীপ চান্দ বনাম উত্তৰ প্ৰদেশ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য** গোচৰত তলত দিয়া ধৰণে মত পোষণ কৰে:

“(ক) সংবিধানে বিধানসভাক বিষয়ভিত্তিক আইন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতা সঁহাৰিজনকভাৱে প্ৰদান কৰে নে কোনো মৌলিক অধিকাৰ উলংঘা কৰাত নেতিবাচকভাৱে নিষেধাজ্ঞা আৰোপ কৰে, সেয়া বিধানসভাৰ ক্ষমতাৰ অভাৱৰ দুটা দিশহে প্ৰতিনিধিত্ব কৰে;

(খ) সংবিধানে স্পষ্ট ভাষাত সপ্তম অনুসূচীৰ তালিকাৰ প্ৰৱিষ্টিৰ সন্দৰ্ভত আইন প্ৰণয়নৰ ক্ষমতাক সংবিধানৰ অন্যান্য বিধানৰ অধীনত ৰাখিছে আৰু সংবিধানৰ তৃতীয় খণ্ডত নিৰ্ধাৰিত সীমাবদ্ধতাৰ দ্বাৰা উক্ত ক্ষমতাক পৰিসীমাবদ্ধ বা হ্রাস কৰে;

(গ) পটভূমিৰ পৰা অনুমান কৰিব পাৰি যে সেই ক্ষমতাৰ বিচ্যুতি বা অতিৰিক্তভাৱে প্ৰণয়ন কৰা আইন আৰম্ভণিতে অবৈধ হ’ব...”

২০) বিধানসভাৰ আইন প্ৰণয়ন কৰাৰ ক্ষমতাৰ সৈতে আইন প্ৰণয়ন কৰা ক্ষমতাও সমান্তৰাল। কোনো আইন বাতিল কৰাৰ প্ৰভাৱ হ’ল সংসদৰ অভিলেখৰ পৰা ইয়াক সম্পূৰ্ণৰূপে মচি পেলোৱা। কোনো আইন বাতিল কৰাৰ সময়ত বিধানসভাই বাতিল কৰা আইনৰ অধীনত যিকোনো অধিকাৰ,

বিশেষাধিকাৰ, দায়বদ্ধতা, শাস্তি বা কাৰ্য্য আৰু ইয়াৰ পৰা উদ্ধৰ হোৱা যিকোনো তদন্ত, আইনী প্ৰক্ৰিয়া বা প্ৰতিকাৰ ৰক্ষা কৰি কোনো বিধান প্ৰৱৰ্তন কৰিবলৈ যোগ্য। আদালতে কোনো আইনক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰা আৰু বিধানসভাই কোনো আইন বাতিল কৰাৰ মাজত এটা কথা আছে। কোনো বিধি অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰিলে ই আৰম্ভণিতে বাতিল হৈ পৰে। অতীতৰ কাৰ্যক বৈধতা প্ৰদান কৰাটো আদালতৰ একচেটিয়া অধিকাৰৰ ভিতৰত। আনহাতে, যদিও বাতিলৰ পৰিণতি হৈছে অতীতৰ কাৰ্যৰ ওপৰত পূৰ্বদৃষ্টিসম্পন্ন প্ৰভাৱ থকা বিধিখন বিলুপ্ত কৰা, তথাপিও বাতিল আইনত বিশেষ বিধান প্ৰৱৰ্তন কৰাৰ ক্ষমতা বিধানসভাক দিয়া হৈছে। আনকি বিশেষ ব্যৱস্থা নথকা ক্ষেত্ৰতো সাধাৰণ বিধান আইনখনৰ বিধানসমূহ কেন্দ্ৰীয় আইনসমূহৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য আৰু সাধাৰণ বিধান আইনখনৰ নীতিসমূহ ৰাজ্যিক বিধানসভাসমূহে প্ৰস্তুত কৰা আইনসমূহৰ ক্ষেত্ৰতো প্ৰয়োগ কৰিব পাৰি (পঞ্জাৰ ৰাজ্য বনাম হাৰ্নেক সিং (উপৰোক্ত) চাওক)। এইখিনিতে উল্লেখ কৰাটো প্ৰাসংগিক যে মণিপুৰ বিধানসভাই ৩০/০৩/১৯৬৬ তাৰিখে বলবৎ কৰা মণিপুৰ সাধাৰণ বিধান আইন, ১৯৬৬ প্ৰণয়ন কৰিছিল, যাৰ দ্বাৰা সাধাৰণ বিধান আইন, ১৮৯৭ৰ বিধানসমূহ মণিপুৰ বিধানসভাৰ প্ৰণয়ন কৰা আইনসমূহৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য কৰা হৈছিল।

২১) অতীতৰ কাৰ্যকলাপক ৰক্ষাৰ বাবে আদালতে ক্ষমতা প্ৰয়োগৰ সৈতে জড়িত বিষয়টোৰ ওপৰত বিশদভাৱে উল্লেখ কৰি এই আদালতে নিৰ্ধাৰণ কৰা নীতিৰ উল্লেখ কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। আমেৰিকাৰ ন্যায়বিজ্ঞান অনুসৰণ কৰি **আই চি গোলকনাত আৰু আন্যান্য বনাম পাঞ্জাৰ ৰাজ্য বনাম অন্যান্য** গোচৰত সম্ভাৱ্য নাকচ মতবাদ প্ৰয়োগ কৰা হৈছিল। গোলক নাথ (উপৰোক্ত)

গোচৰত এই আদালতে ৰায় দিছিল যে ভাৰতৰ সংবিধানৰ ৩৬৮ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত সংশোধনীৰ ক্ষমতাই সংসদক সংবিধানৰ তৃতীয় খণ্ডত সন্নিৱিষ্ট মৌলিক অধিকাৰসমূহ সংক্ষিপ্ত কৰিবলৈ অনুমতি নিদিয়ে। ৰায়দানটোক পূৰ্বদৃষ্টিসম্পন্ন প্ৰভাৱ দিলে বিভ্ৰান্তি আৰু বিশৃংখলতা হ'ব বুলি উপলব্ধি কৰি এই আদালতে “এই অসাধাৰণ পৰিস্থিতিৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিবলৈ এটা যুক্তিসংগত নীতি” অৱলম্বন কৰিলে। এই আদালতে **গোলক নাথ** (উপৰোক্ত) গোচৰত তলত দিয়া মতসমূহ পোষণ কৰিছিল:

“(১) সম্ভাৱ্য নাকচ মতবাদ কেৱল আমাৰ সংবিধানৰ অধীনত উদ্ভৱ হোৱা বিষয়তহে প্ৰয়োগ কৰিব পাৰি;

(২) সৰ্বোচ্চ আদালত অৰ্থাৎ উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ সিদ্ধান্ত ভাৰতৰ সকলো আদালতৰ বাবে বাধ্যতামূলক বুলি ঘোষণা কৰাৰ সাংবিধানিক অধিকাৰ থকাৰ বাবে ইয়াক দেশৰ সৰ্বোচ্চ আদালত অৰ্থাৎ উচ্চতম ন্যায়ালয়েহে প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে;

(৩) উচ্চতম ন্যায়ালয়ে ইয়াৰ পূৰ্বৰ সিদ্ধান্তসমূহক অতিক্ৰম কৰি ঘোষণা কৰা আইনখনৰ পূৰ্ববৰ্তী কাৰ্যকলাপৰ পৰিসৰ আইনখনৰ বিষয়ৰ ন্যায় অনুসৰি গঢ় দিয়াৰ বাবে ইয়াৰ বিবেচনাৰ ওপৰত এৰি দিয়া হৈছে।”

যদিও **গোলক নাথে** (উপৰোক্ত) এই আদালতৰ পূৰ্বৰ সিদ্ধান্তৰ প্ৰেক্ষাপটত সম্ভাৱ্য নাকচ মতবাদ প্ৰয়োগ কৰিছিল যিবোৰ অন্যথা চূড়ান্ত হৈ পৰিছিল, তথাপিও য'ত বিষয়টোৰ সিদ্ধান্ত প্ৰথমবাৰৰ বাবে লোৱা হৈছিল তাতো এই আদালতে সম্ভাৱ্য নাকচ মতবাদ প্ৰয়োগ কৰিছে।

২২) সম্ভাৰ্য্য নাকচ নীতি নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ সময়ত এই আদালতে গোলক নাথ (উপৰোক্ত) গোচৰত ভাৰতৰ সংবিধানৰ ১৪২ নং অনুচ্ছেদৰ পৰিসৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰি ৰায় দিছিল যে উচ্চতম ন্যায়ালয়ত বিচাৰাধীন যিকোনো গোচৰ বা বিষয়ত সম্পূৰ্ণ ন্যায় কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বাবে এনে ডিক্ৰী জাৰী কৰিবলৈ বা এনে আদেশ দিবলৈ উক্ত বিধানে ন্যায়ালয়ক সক্ষম কৰে। **ইণ্ডিয়া চিমেণ্ট লিমিটেড আৰু অন্যান্য বনাম তামিলনাডু ৰাজ্য আৰু অন্যান্য** গোচৰত কৰ আৰোপ কৰাটো বিধানসভাৰ ক্ষমতাৰ ভিতৰত থকাৰ জটিলতাৰ সৈতে জড়িত। এই আদালতৰ এখন সংবিধান বিচাৰপীঠে তামিলনাডু ৰাজ্যই জাপি দিয়া কৰ সংবিধানৰ বিধানক বিৰোধ কৰে বুলি ঘোষণা কৰিছিল। কিন্তু এই আদালতে লক্ষ্য কৰিলে যে ইতিমধ্যে প্ৰদান কৰা বা সংগ্ৰহ কৰা কোনো ধৰণৰ কৰ ঘূৰাই দিয়াৰ বাবে তামিলনাডু ৰাজ্য দায়বদ্ধ নহ'ব। ৰয়েল্টি ভিত্তিত কৰ আৰোপৰ বৈধতা পুনৰ **উৰিষ্যা চিমেণ্ট লিমিটেড বনাম উৰিষ্যা ৰাজ্য আৰু অন্যান্য** গোচৰত উত্থাপন কৰা হয়। উক্ত গোচৰটোত ৰাজ্যসমূহৰ হৈ এটা যুক্তি উত্থাপন কৰা হৈছিল যে কৰ আৰোপক অবৈধ বুলি ঘোষণা কৰাৰ ফলত আগতে সংগ্ৰহ কৰা ধনৰাশি ঘূৰাই দিয়াৰ নিৰ্দেশনা স্বয়ংক্ৰিয়ভাৱে পোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই। এই আদালতে **গোলক নাথ** (উপৰোক্ত) আৰু **ইণ্ডিয়া চিমেণ্ট** (উপৰোক্ত) গোচৰত পূৰ্বৰ ৰায়দানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি কৰ আৰোপক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰে। কিন্তু এই আদালতে সংগ্ৰহ কৰা কোনো ধনৰাশি ঘূৰাই দিয়াৰ কোনো নিৰ্দেশনা দিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছিল যি তাৰিখলৈকে উক্ত কৰ আৰোপক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰা হৈছে। **ইন্দ্ৰ চহনী আৰু অন্যান্য বনাম ইউনিয়ন অৱ ইণ্ডিয়া আৰু অন্যান্য** গোচৰত এই আদালতে **জেনেৰেল মেনেজাৰ, দক্ষিণ ৰেলৱে বনাম ৰঙাছাৰী** গোচৰত পূৰ্বৰ ৰায়দান বাতিল

কৰি ৰায় দিছিল যে ভাৰতীয় সংবিধানৰ ১৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত পদোন্নতিত সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰিব নোৱাৰি কিন্তু ৰায়দানৰ তাৰিখৰ পৰা পাঁচ বছৰ পিছৰ পৰা সিদ্ধান্তটো কাৰ্যকৰী হ'বলৈ নিৰ্দেশ দিছিল। **অশোক কুমাৰ গুপ্তা আৰু অন্যান্য বনাম উত্তৰ প্ৰদেশ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য** গোচৰত আপীলকাৰীসকলে উত্থাপন কৰা বিষয়সমূহ আছিল-(ক) যে **ইন্দ্ৰ চৌহনী** (উপৰোক্ত) গোচৰত পদোন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত সংৰক্ষণক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰা হৈছে আৰু ই উত্তৰবাদীসকলৰ পদোন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈছিল আৰু সেয়েহে **ৰঙাচাৰী** (উপৰুক্ত)ৰ অনুপাত সম্ভাৰ্য্যভাৱে নাকচ কৰি অসাংবিধানিক নিৰ্দেশনাৰ কাৰ্য্যকলাপ পিছুৱাই দিব পৰা নাছিল; (খ) যে উক্ত সম্ভাৰ্য্য নাকচ নীতি সংখ্যাগৰিষ্ঠতাৰ ৰায়দান বুলি ধৰা হ'লেও ১৪ আৰু ১৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আপীলকাৰী/আবেদনকাৰীসকলৰ মৌলিক অধিকাৰ উলংঘা কৰা হৈছিল আৰু সেয়েহে মৌলিক অধিকাৰ হ্রাস কৰিবলৈ সংবিধানৰ ১৪২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰিব পৰা নাছিল। উক্ত কথাবোৰৰ উত্তৰ এই আদালতে তলত দিয়া ধৰণে দিছিল:

“৬০) দেখা যায় যে এই আদালতে ক্ষমতা প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত ১৪২(১) অনুচ্ছেদৰ অধীনত কোনো সীমাবদ্ধতা নাই। ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা হ'ল “কাৰণ বা বিষয়ত সম্পূৰ্ণ ন্যায়” কৰা। সংসদে প্ৰণয়ন কৰা আইনৰ সৈতে অসামঞ্জস্যতা তেতিয়াই উদ্ভৱ হয় যেতিয়া এই আদালতে ১৪২(২) অনুচ্ছেদৰ অধীনত ইয়াত উল্লেখ কৰা বিষয়সমূহৰ বাবে ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰে। বস্তুনিষ্ঠ আইনৰ স্পষ্ট বিধিগত বিধানৰ অসামঞ্জস্যৰ অৰ্থ হ'ব আৰু ইয়াক যিকোনো বস্তুনিষ্ঠ বিধিগত আইনত থকা

কিছুমান স্পষ্ট নিষেধাজ্ঞা বুলি বুজাব। ১৪২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা বিধিগত নিষেধাজ্ঞাৰ অতিক্ৰমণীয় গঠনমূলক ক্ষমতা। অনুচ্ছেদ ১৪২(২) ৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰাৰ আগতে, ন্যায়ালয়ে অনুচ্ছেদ ১৪২(২)ৰ অধীনত পদক্ষেপ লোৱাৰ আগতে সেই নিষেধাজ্ঞা বিবেচনা কৰিব আৰু আমি সকাহ দিবলৈ বা যেতিয়া এই ন্যায়ালয়ে ন্যায় পূৰণ কৰিবলৈ বা অন্যায় আঁতৰাবলৈ উপযুক্ত সিদ্ধান্ত লয় তেতিয়া কোনো সীমিত শব্দ বিচাৰি নাপাওঁ। অনুচ্ছেদ ১৪২(২)ত বৰ্ণনা কৰা "সম্পূৰ্ণ ন্যায়" বাক্যাংশটো হৈছে সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ৩২, ১৩৬ আৰু ১৪১ৰ অধীনত ঘোষণা কৰা আইন বা আইনৰ সঞ্চালনৰ কাৰণ বা ফলাফলৰ দ্বাৰা সৃষ্টি হোৱা অজস্ৰ পৰিস্থিতিৰ মোকাবিলা কৰাৰ বাবে স্থিতিস্থাপকতাৰ সৈতে বহল শব্দ আৰু ইয়াক কোনো সীমাবদ্ধতা বা বাক্যাংশৰ ভিতৰত আবদ্ধ কৰিব নোৱাৰি। প্ৰতিটো গোচৰৰ পটভূমি আৰু সিদ্ধান্তৰ অমলিন প্ৰভাৱৰ পোহৰত পৰীক্ষা কৰাৰ প্ৰয়োজন। চূড়ান্ত বিশ্লেষণত এই আদালতে সম্পূৰ্ণ ন্যায় কৰিবলৈ বা আদালতৰ সন্মুখত থকা কাৰণ বা বিষয়টোৰ প্ৰয়োজনীয়তা পৰা উদ্ভৱ হোৱা অন্যায় ৰোধ কৰাৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰাটো এই আদালতৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। এই আদালতৰ আদেশৰ বিচাৰ ক্ষমতাৰ অভাৱ বা অবৈধতাৰ প্ৰমাণটো উত্থাপন নহয়। পূৰ্বে মত পোষণ কৰাৰ দৰে ১৪২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা এই আদালতৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ ভিতৰত থকা এটা গঠনমূলক ক্ষমতা। গতিকে,

কোনো আইন প্ৰথমৰ পৰাই অবৈধ হোৱাৰ প্ৰমাটো উত্থাপন
নহয়।

৬১) স্বীকাৰ্য্য যে সংবিধানে এই আদালতৰ সন্মুখত অন্যায়
আঁতৰোৱাৰ বা সম্পূৰ্ণ ন্যায় কৰাৰ ক্ষমতা এই আদালতক অৰ্পণ
কৰিছে। ৰঙাচাৰী [(১৯৬২) ২ এছচিআৰ ৫৮৬ : এআইআৰ
১৯৬২ এছচি ৩৬]ৰ অনুপাত তিনি দশকৰো অধিক সময় ধৰি
চলি আছিল যাৰ অধীনত ভাৰতীয় যুক্তৰাজ্য বা ৰাজ্যৰ
চৰকাৰসমূহৰ কেইবাটাও সেৱা, গ্ৰেড বা কেডাৰৰ কেইবাজনো
ব্যক্তিক পদোন্নতিত সংৰক্ষণ দিয়া হৈছিল। এই ন্যায়ালয়ে, সেই
আইনৰ কাৰ্যকৰীকৰণত কোনো বিৰতি নহ'ব আৰু আগতে
অনুষ্ঠিত কৰা অনুসৰি, পদোন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত সংৰক্ষণ আইনৰ
কাৰ্যকলাপ মসৃণভাৱে পৰিৱৰ্তন কৰাৰ বাবে, এক ন্যায়িক
সৃজনশীলতাৰ দ্বাৰা গোলক নাথ [(1967) 2 SCR 762:
AIR 1967 SC 1643] গোচৰত প্ৰয়োগ কৰা সম্ভাৱ্য অগ্ৰাহ্যৰ
নীতি সম্প্ৰসাৰিত কৰিছিল বিধিবদ্ধ আইন আৰু ন্যায়িক দৃষ্টান্তৰ
গোচৰ কৰুণাকাৰ [(1993) 4 SCC 727 : 1993 SCC
(L&S) 1184 : (1993) 25 ATC 704]ত আৰু মণ্ডল
[1992 Supp (3) SCC 217 : 1992 SCC (L&S) Supp
1: (1992) 22 ATC 385] গোচৰৰ ৰায়ৰ কাৰ্যকৰীকৰণ
পিছুৱাই দিয়া নীতিটো অধিক দীঘলীয়া কৰে ৰায়দানৰ তাৰিখৰ
পৰা পাঁচ বছৰৰ বাবে। এই ন্যায়িক সৃষ্টিশীলতা সাংবিধানিক
নীতিৰ বাবে বিৰোধ নহয় বৰঞ্চ দৃষ্টান্তমূলক সিদ্ধান্তৰ এক বৰ্ধিত

দিশ হিচাপে গ্ৰহণযোগ্য মতবাদ। ইয়াক ১৬(৪) অনুচ্ছেদৰ
বিধান হিচাপে চিনিহত কৰা নহ'ব যিটোৰ বাবে দাবী কৰা
হৈছে।”

২৩) এই আদালতে নিৰ্ধাৰণ কৰা আইনখনৰ পৰা ওপৰত উল্লেখ কৰা
নীতিসমূহ হ'ল-

I. কোনো যোগ্য বিধানসভাৰ দ্বাৰা প্ৰণয়ন কৰা আইন আদালতে
অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা নকৰালৈকে বৈধ।

II. আদালতে কোনো আইনক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰাৰ
পিছত ই সকলো উদ্দেশ্যৰ বাবে বিলুপ্ত হৈ যায়।

III. আইনখন ঘোষণা কৰাৰ সময়ত এই আদালতে পূৰ্বৰ সিদ্ধান্ত
বা অসাংবিধানিক বুলি ধৰা বিধিসমূহৰ অধীনত অতীতৰ
কাৰ্য্যকলাপক ৰক্ষা কৰিবলৈ সম্ভাৱ্য নাকচ মতবাদ প্ৰয়োগ কৰিব
পাৰে।

IV. সংবিধানৰ ১৪২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত নিজৰ ক্ষমতা
প্ৰয়োগ কৰি এই আদালতে সকাহ দিব পাৰে, যদিও কোনো
বিধিক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰা হয়।

গতিকে এইটো স্পষ্ট যে আদালতে অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰা আইন
বাতিলৰ কোনো প্ৰশ্নই উত্থাপন নহয়। আদালতে কোনো আইনক অসাংবিধানিক
বুলি ঘোষণা কৰাটোৱেই আইনখন কেতিয়াও গৃহীত নোহোৱাৰ দৰে সম্পূৰ্ণৰূপে
মচি পেলায়। কোনো আইনৰ অসাংবিধানিকতা ঘোষণা কৰাৰ পৰিণতি কেৱল
আদালতেহে বিবেচনা কৰিব লাগিব।

২৪) ২০১২ চনৰ আইনখন **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰত এই আদালতৰ বিবেচনাৰ বিষয় নাছিল। উক্ত ৰায়দানত এই আদালতে কেৱল অসম আইন, ২০০৪ৰ বৈধতাক লৈ চিন্তিত আছিল। ২০১২ চনৰ আইনখন বাতিল কৰাটো মণিপুৰ আইনসভাৰ সামৰ্থ্যৰ ভিতৰত আছিল, যাক কোনো আদালতে বাতিল আইন, ২০১৮ প্ৰণয়ন নোহোৱালৈকে অসাংবিধানিক বুলি বিবেচিত কৰা নাছিল। তদুপৰি, কোনো আইন বাতিল কৰাৰ সময়ত বিধানসভাৰ বিশেষ ব্যৱস্থা অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ ক্ষমতা আছে বুলি কোনো সন্দেহ থাকিব নোৱাৰে। কিন্তু এই গোচৰটোৰ বিশেষ তথ্যত মণিপুৰ বিধানসভাৰ বাতিল আইন, ২০১৮ত বিশেষ ব্যৱস্থা প্ৰৱৰ্তন কৰাৰ যোগ্যতা আছিল নেকি সেইটো মূল্যায়ন কৰিবলৈ আমাক আহ্বান জনোৱা হৈছে। অবিবাদিত তথ্যসমূহ হ'ল ২০১২ চনৰ আইন আৰু অসম আইন, ২০০৪ একেধৰণৰ। অসম আইন, ২০০৪ **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত)ত অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰা হৈছিল। ২০১২ চনৰ আইনখনৰ ক্ষতিকাৰী প্ৰত্যাহ্বান জনাই মণিপুৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত জনস্বার্থৰ মামলা দাখিল কৰা হৈছিল। মণিপুৰ বিধানসভাই ২০১২ চনৰ আইনখন বাতিল কৰাৰ সিদ্ধান্ত লয় “এই আদালতৰ **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰৰ ৰায়দানৰ আলোকত” আৰু “আইনৰ শাসন বজাই ৰখা দায়িত্বশীল চৰকাৰ হোৱাৰ প্ৰক্ৰিয়াত”, যিটো বাতিল আইন, ২০১৮ৰ প্ৰস্তাৱনা শুদ্ধভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে। স্বাভাৱিক পৰিস্থিতিত ২০১২ চনৰ আইনখনৰ ক্ষতিকাৰী প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা জনস্বার্থৰ মামলাসমূহৰ মঞ্জুৰ কৰা হ'লহেঁতেন আৰু **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত) গোচৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি ২০১২ চনৰ আইনখনক অসাংবিধানিক বুলি ঘোষণা কৰা হ'লহেঁতেন। কিন্তু এই বিষয়সমূহ উচ্চ ন্যায়ালয়ে গ্ৰহণ কৰাৰ পূৰ্বে মণিপুৰ বিধানসভাই **বিমোলাংশু ৰায়** (উপৰোক্ত)ৰ শোধৰণৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ২০১২ চনৰ আইনখনৰ

অনুমানযোগ্য অসাংবিধানিকতাক স্বীকাৰ কৰি বাতিল আইন, ২০১৮ প্ৰণয়ন কৰিছে। বাতিল আইন, ২০১৮ৰ প্ৰস্তাৱনাৰ পৰা স্পষ্ট, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত ইয়াৰ সাংবিধানিক বৈধতাক প্ৰত্যাহান জনোৱা ৰাজহুৱা স্বার্থৰ মোকদ্দমাবোৰৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত, মণিপুৰ আইনসভাৰ দ্বাৰা আইনখনক এক যৌক্তিক উপসংহাৰ দিয়াৰ বাবে এক প্ৰক্ৰিয়াগত আনুষ্ঠানিকতা। এই ব্যতিক্ৰমী তথ্য আৰু পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আমাৰ এই বিবেচিত মতামত যে বাতিল আইন, ২০১৮ৰ বিশেষ ব্যৱস্থাৰ দ্বাৰা মণিপুৰ বিধানসভাই এখন আইনত প্ৰাণ সোমাব নোৱাৰিলেহেঁতেন, যিটো আইন বিধানসভাই নিজেই অসাংবিধানিক বুলি স্বীকৃতি দিছিল আৰু আৰু সেয়েহে ই অবৈধ, আৰু সেই কাৰণে আপীল কৰা হৈছে। ওপৰৰ কথাখিনিৰ পোহৰত মণিপুৰ বিধানসভাৰ বাতিল আইন, ২০১৮ৰ বিশেষ ব্যৱস্থা প্ৰণয়নৰ যোগ্যতা আছে বুলি ক'ব নোৱাৰি।

২৫) মণিপুৰ বিধানসভা বাতিল আইন, ২০১৮ত বিশেষ ব্যৱস্থা প্ৰবৰ্তন কৰিবলৈ যোগ্য নাছিল বুলি ধৰি লৈ, বিবেচনা কৰিবলগীয়া কথাটো হ'ল ২০১২ চনৰ আইনৰ অধীনত নিযুক্তি পোৱা সংসদীয় সচিবসকলে গ্ৰহণ কৰা কাৰ্যকলাপ আদিৰ পৰিণতি। ২০১২ চনৰ আইনৰ অধীনত নিযুক্তি দিয়া সংসদীয় সচিবসকলে কৰা কাৰ্য্যৰ বাবে জনসাধাৰণক প্ৰভাৱিত কৰা কাৰ্যকলাপ বাতিল কৰিলে তৃতীয় পক্ষৰ গুৰুতৰ ক্ষতি হ'ব আৰু ৰাজহুৱা কাৰ্যকলাপ চলোৱাত যথেষ্ট বিভ্ৰান্তি আৰু অনিয়মৰ সৃষ্টি হ'ব। গতিকে ভাৰতৰ সংবিধানৰ ১৪২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি ২০১২ চনৰ আইনৰ অধীনত সংসদীয় সচিবসকলে তেওঁলোকৰ কাৰ্যকালত যথাযথভাৱে গ্ৰহণ কৰা কাৰ্যকলাপ আৰু সিদ্ধান্তসমূহ ৰক্ষা কৰাটো প্ৰয়োজনীয় বুলি আমি

বিবেচনা কৰোঁ। প্ৰদান কৰা সকাহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ড° ধাৰনে অনুৰোধ কৰা বাস্তৱিক মতবাদৰ উল্লেখ কৰাটো প্ৰয়োজনীয় নহয়।

২৬) পূৰ্বৰ কাৰণসমূহৰ বাবে আমি মত পোষণ কৰো যে মণিপুৰ বিধানসভা বাতিল আইন, ২০১৮ প্ৰণয়ন কৰিবলৈ যোগ্য আছিল। বাতিল আইন, ২০১৮ৰ বিশেষ ব্যৱস্থাটো অবৈধ বুলি ঘোষণা কৰা হ'ল। কিন্তু ইয়াৰ দ্বাৰা ২০১২ চনৰ আইনৰ অধীনত সংসদীয় সচিবসকলে নিযুক্তি বন্ধ নোহোৱালৈকে যথাযথভাৱে গ্ৰহণ কৰা কাৰ্য্যকলাপ আৰু সিদ্ধান্তত কোনো প্ৰভাৱ নপৰে, যিবোৰ ইয়াৰ দ্বাৰা ৰক্ষা কৰা হ'ল।

২৭) সেই অনুসৰি দেৱানী আপীলসমূহ নিষ্পত্তি কৰা হ'ল।

..... ন্যায়াধীশ

[এল নাগেশ্বৰা ৰাও]

..... ন্যায়াধীশ

[বি.আৰ. গাভাই]

..... ন্যায়াধীশ

[বি.ভি. নাগৰাখন]

নতুন দিল্লী,

০১ ফেব্ৰুৱাৰী, ২০২২

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

“স্থানীয় ভাষালৈ অনুদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনুদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হব।”